

یادداشت مدیر عامل سازمان انتقال خون

امروز خون سالم در مویرگ های جامعه می دود

در سال جاری که شعار جهانی انتقال خون از سوی سازمان جهانی بهداشت " اهدای خون سالم برای نجات جان مادران " در نظر گرفته شده است برنامه های انتقال خون در سال ۲۰۱۴ در سراسر دنیا بر نجات مادران که متولیان امتداد حیات بشری هستند متمرکز است.

مادران از آسیب پذیر ترین اقشار جامعه هستند و سالانه ۱۵۰ هزار مادربه علت خون ریزی در حین زایمان یا دوران حاملگی در سراسر جهان جان خود را از دست می دهند که در صورت انتقال خون به موقع می توانند به زندگی ادامه دهند.

اما وضع در ایران به گونه ای دیگر است. امروز در ایران هیچ بیمارستان نیازمند به خون و فرآورده های خونی، فاقد بانک خون نیست و خون مورد نیاز بیماران در همه بیمارستانها تامین می شود و از این حیث نسبت به کشورهای دیگر منطقه جلو تر هستیم.

یکی دیگر از دستاوردهای سالهای اخیر سازمان که مادران را بیش از دیگران بهره مند ساخته است توجه به شهروندان دارای خونهای نادر است. کسانی که فراوانی هم خون آنان در میان جامعه یک نفر از هر ۵ تا ۱۰ هزار نفر است.

اکنون در ایران مادرانی که در این گروه قرار می گیرند با تامین به موقع خون می توانند از مرگ به واسطه عدم دسترسی به خون نجات یابند. در حالی که اگر در همه دنیا خون، به موقع در حین زایمان به مادران می رسید، جلوی فوت ۱۵۰ هزار مادر و بی سرپرست شدن فرزندان آنان گرفته می شد.

با توجه به اینکه زنان پیشگامان فعالیت های اجتماعی هستند بی تردید اگر فرهنگسازی مناسبی صورت گیرد آنان هم در اهدای خون پیشگام خواهند بود و هم خود به عنوان اولین آموزگار خانواده الگوی محافظت از خون سالم و اهدای خون را در میان فرزندان ترویج خواهند کرد. گرچه اکنون آمار اهدای خون بانوان بسیار اندک است و دستیابی به این مهم در چشم اندازی دور دست به نظر می رسد اما با مدیریتی مناسب و همکاری رسانه ها خصوصا صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران می توان این کار دشوار را دست یافتنی کرد.

امروز شاخص اهدای خون از ۱۰ درصد به ۴ درصد ظرف ۸ سال گذشته رسیده است و این مناسب شان زنان کشور ما که در دوران دفاع مقدس بیش از نیمی از اهدای خون را برعهده داشته اند نیست.

زنان پیام آوران سلامتی هستند و مادران می توانند الگوی عالی اهدای خون در خانواده باشند و این فرهنگ را به فرزندان خود منتقل کنند.

به همین دلیل برنامه جامعی در سازمان تدوین شده است که علل و موانع اهدای خون بانوان و زمینه های آن مورد بررسی قرار گیرد و به طور کامل رفع شود.

حس نועدوستی، احساس مسئولیت، پاسخگویی صادقانه به پرسشها، وسواس و رعایت بیشتر نکات ایمنی و بهداشتی در بانوان بیش از سایر اهدا کنندگان است. به همین دلیل می توان با قاطعیت گفت که زنان اهدا کننده خون ضریب سلامتی خون را افزایش می دهند و با ورود فعال آنان به چرخه اهدای خون سالم بیشتری در رگهای جامعه به جریان خواهد افتاد.

اما تغییر رویکرد تنها مختص اهدا کنندگان زن نیست. شیوه جذب اهدا کنندگان باید با نیازهای روز متحول شود.

تغییر در شیوه های دعوت به اهدای خون و انگیزه های اهدا کنندگان با توجه به این که در آستانه ۴۰ سالگی تأسیس سازمان انتقال خون ایران قرار داریم ضروری است. شیوه های جذب اهدا کنندگان امروز تا بدان سطح پیشرفت کرده است که حتی شایسته نیست به اهدا کنندگانی که اهدای خون را به سطح ۱۰۰ درصدی در جامعه رسانده اند، و نزدیک به نیمی از آنان از اهدا کنندگان مستمر هستند، با فراخوان نیاز به اهدای خون شوک وارد کنیم.

این شیوه ها نیز همچون بخشهای فنی سازمان و فرایندهای انتقال خون باید متحول شده با استانداردهای بالا تری اجرا شود و به عبارتی همگام با بلوغ و تکامل سازمان انتقال خون به بالندگی و تکامل برسد.

برای اجرای این ایده آل، سعی داریم دعوت به اهدای خون را از روال معمولی و از دیدگاه احساسی خارج کنیم تا با فرهنگ سازی زیر بنایی بتوانیم نگرش مردم را نسبت به اهدای مستمر خون ترغیب نماییم.

نگرش و اندیشه اهدا کنندگانی که در جامعه طی این ۴۰ سال به اهدای خون داوطلبانه پاسخ مثبت داده اند به عنوان یک الگوی رفتاری زیبا و مسولانه باید سرمشق قرار گیرد.

سازمان انتقال خون در تمام این سالها در کنار مخاطبان خاص و عام خود اعم از بیماران خاص، تالاسمی، هموفیلی و مادران و بیماران نیازمند به خون و فرآورده ها ، طی چهل سال تلاش بی وقفه قد کشیده و همت این سازمان در راستای افزایش امید به زندگی کسانی بوده است که به خدمات این سازمان نیازمند هستند.

چهل سال پیش، در شرایط بسیار سختی که جولان خون فروشان و تجارت خون سلامت مردم را به خطر می انداخت و اجازه گذر زندگی عزیزان هموفیلی و تالاسمی را از دهه اول عمر نمی داد سازمان انتقال خون با تلاش دکتر علا تاسیس شد.

پس از آن، همه ما در مسیر مقدسی قرار گرفتیم که اندک اندک کشور را از شرایط نابسامان خون فروشی و تجارت این مایه حیات بخش خارج ساخت.

طی این مسیر در این ۴ دهه با فرازو فرودهای فراوانی مواجه بود اما هیچ یک از این نا همواری های راه ما را از تعقیب و اجرای برنامه های سازمان انتقال خون باز نداشت. حتی پیدایش و ظهور دو بیماری نوظهور HIV و هپاتیت C و چالش مرتبط با آن در عزیزان مصرف کننده خون و فرآورده های خونی رشته های محبت، خدمت و سپاس را بین سازمان انتقال خون به عنوان رابط عزیزترین اقشار جامعه یعنی عزیزان اهدا کننده خون و مصرف کنندگان خون و فرآورده های آن قطع نکرد و امروز ثمره اعتماد مردم و تلاش سازمان نزدیک شدن به ۴۰ میلیون اهدای خون طی این ۴۰ سال است و هر سال شاهد اهدای نزدیک به ۲ میلیون و ۱۰۰ هزار واحد خون در سال هستیم به نحوی که به شاخص ۲۷ واحد اهدای خون به ازاء هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت و بیش از ۵۰ درصد اهداءکننده مستمر رسیده ایم و اکنون فرایندهای انتقال خون در ایران با استانداردهای بین المللی انجام می شود.

افزایش امید به زندگی در جامعه هموفیلی ثمره ۴۰ سال تلاش انتقال خون است.

زمانی که دکتر علا موسس سازمان انتقال خون برای اولین بار تصمیم به تاسیس چنین تشکیلاتی گرفت، مشکل بیماران هموفیل و تالاسمی چنان بود که امیدی به زندگی نداشتند. اقدام شجاعانه دکتر علا منجر به این شده است که کودکان هموفیلی و تالاسمی آروز اکنون به چهل سالگی برسند.

فیلم دایره مینا اثر داریوش مهرجویی داستان خون فروشان و وضعیت اقتصادی و اجتماعی دوران سیاه خون فروشی را به خوبی به تصویر می کشد. این فیلم چندان تلخ بود که اگر آن پس از چند سال مخالفت نظام ستم‌شاهی منتشر شد و فضای جامعه آن روز را در مورد انتقال خون با شوک مواجه کرد و انتقال خون ایران توسط دکتر علا در چنین وضعیتی تاسیس شد.

در صورتی که بالندگی سازمان چنان پیش رفت که اکنون سرآمد کشورهای منطقه در امر انتقال خون هستیم و پیشرفتهای ایران در این زمینه قابل مقایسه با کشورهای توسعه یافته است.

سازمان بهداشت جهانی از سال ۲۰۰۰ قرار است تامین خون را به سمت اهدای صد در صد داوطلبانه ببرد ولی هیچ یک از کشورهای منطقه جز ایران نتوانسته اند به این مقصود برسند. اما این مسیر را پایانی نیست و شاید این ۴۰ سال اولین فصل از کتابی باشد که تازه مقدمه آن نگاشته شده است.